

danji občinski tajnik Keršovani iz Marezig ter troje gospodov iz Kopa. Občinski tajnik Kosmina in dvojce drugih mož iz Dekanov so prišli pa prepozno. Tov. Kurec, župan marezijski i. dr. so izpričali svojo odsotnost. — Po sestanku sem povabil tovariše in prijatelje na kozarec rujnega. G. Kosmina je „za kazen“ pregledal naše žepce in vzel iz njih 10-44 K za Ciril-Metodovo podružnico v Dekanih. Pamniti je, da je bilo to 28. dne meseca. — Zdej me pa obhaja strah — ne da mi morda grob izvrže kosti ali da oslepim, ne — ampak: Med nami Slovenci vzplamti vsaka novost liki plamen iz slame, ki se hitro uduši. Če bom mogel torej poročati, da se je udeležilo drugega roditeljskega sestanka pri Sv. Antonu 40 roditeljev, bom zadovoljen. — Želim čitati v „Tovarišu“ čimprej poročil — kakor zadnjič rečeno — iz drugih krajev slovenske Istre. — Vaš J. V.

Okrajna učiteljska društva na Kranjskem prosimo, da plačajo letnino „Slovenskemu deložnemu učiteljskemu društvu“.

Josip Travno sliko iščemo. Kdor jo ima, bodisi samega ali pa v kaki skupini, s katere bi ga fotografskim potom posneli, jo blagovoli poslati tovarišu Dimniku v Ljubljano. Travno sliko nujno rabimo za „Tovariševo“ jubilejno številko. Tudi zadajo A. Žumrovo sliko, ko je bil že odlikovan iščemo. Kdor jo ima, jo blagovoli poslati tov. Dimniku. Slike se bodo po uporabi nepokvarjene vratile.

Matej Močnikovo sliko že imamo. Posnel jo je tukajšnji fotograf Berthold iz neke skupine prav dobro. Kdor si hoče to sliko kupiti, jo dobi pri fotografu Bertholdu po eno krono.

Kmetijska šola na Grmu ima letos 10 drugoletnikov in 22 prvoletnikov. — Izmed učencev prvega tečaja je 21 Kranjec in 1 Štajerc, zimski tečaj šteje 9 učencev, letni pa 13.

Sulferajnsko šolo mislijo ustanoviti Nemci na Glincah pri Ljubljani, ker se jim sedaj bae toliko otrok iz Gline, Viča in Božne doline potuji na sloven-ki šoli na Viču. Hm!

Uspesobljnostni izpiti za ljudske in meščanske šole so se pred ljubljansko izpraševalno komisijo končali. Izpiti so napravili sledeči kandidati in kandidatnje, in sicer: za meščanske šole: Leopold Levstik v Krškem in Helena Petričič v Ljubljani, oba z nemškim učenim jezikom. Dopolnilne izpiti so napravili: Elizabeta Matko iz Gornjega grada iz verouka; Valentin Mikuz, nadučitelj v Prečni, iz nemškega učnega jezika; Josip Roš, učitelj v Dolu, iz verouka; za ljudske šole z nemškim učenim jezikom: Kristina Sattler v St. Vidu nad Ljubljano, Angela Zurec v Prečni; za ljudske šole s slovenskim in nemškim učenim jezikom: Slavoj Dimnik v Trstu, Ivan Gabrovšek v St. Petru, Tit Grčar na Raki, Gabriel Grile na Studencu pri Krškem, Josip Jerše v Kapelah pri Brezicah, Milko Jerše v Ormožu, Ljudevit Mikolič v Ribnici, Karel Mravljak v Čadramu, Karel Perko v Smihelu pri Novem mestu, Fran Riglar v Hotičah, Karel Rostohar v Kostanjevici, Josip Wagner v Spodnji Šiški, Marija Arzelin v Ljubljani (z odliko), Ana Bantan v Bavtavi, Frančiška Bedenk v Kropi, Viljemina Beniger v Ribnici, Angela Cerar v St. Jurju, Doroteja Debeljak v St. Vidu pri Grobelnem, Neža Detela v Ljubljani, Ana Erzim v Semiču, Antonija Fabjan v Celovcu, Terezija Furlan na Igu, Rozalija Goli v Trstu, Ana Gorjup v Trbovljah, Fran. Grom v Zgor. Tuhinju, M. Kastelec v Mekinjah, Ana Kenda v Kamniku, Julijana Kobal na Drenovem griču, Ana Lebar v Ljubljani, Marija Likar v Mokronogu, Ivana Logar v Trnovem, Marija Luckmann v Ljubljani, Ana Mach v Ljubljani, Ema Mencin v Ljubljani, Ivana Meseč v Černeči vasi, Katarina Miglič v St. Jurju pod Kumom, Hermina Pellian v Spod. Šiški, Ana Pirc-Gabrič v Zabukovju pri Sevnici, Marija Pleško na Dunaju, Olga Poženel v Trstu, Pavla Rihar v Ljubljani, Marija Rojnik v Orli vasi pri Braslovčah, Ernestina Rozman v Šmartnem pri Kranju, Marija Sodnik v Šmarju pod Ljubljano, Elizabeta Steyer v D. M. v Polju, Roza Svetlič v Ježici, Ana Šiška v Ribnici, Marija Tavčar v Kopanju, Julijana Toplikar v Ljubljani, Frančiška Triller v Ljubljani, Ivana Valenčič v Dobravi pri Kropi, Berta Valenta v Šmarju pod Ljubljano, Slavica Vencajz pri Sv. Andreju na Koroškem, Viljemina Vidic v Poljanah, Katarina Vilhar v Koritnicah, Cecilija Vilman na Jesenicah, Marija Vodušek na Dunaju.

Izpiti učiteljske usposobljenosti na moškem učiteljskem v Gorici so skončali pretekli četrtek. Prijavljenih je bilo 94 kandidatov in kandidatnj. En kandidat je napravil izpit z odliko, 90 je usposobljenih in padli so trije.

Preizkušnje usposobljenosti za ljudske šole so se vršile v Gorici pred izpraševalno komisijo ravnokar minola dva tedna. Preizkušnje so napravile sledeče dosedanje začasne učiteljice: Baje Stefanija, Cigoj Zinka, Čičigoj Marija, Čok Irma, Fa-

kin Marija, Godina Marija, Heren Marta, Jevšek Gizela, Havel Karolina, Macarol Ana, Mithans Marija, Mozetič Ivanka, Poljšak Felicita, Sancein Avrelja, Sorčan Marija, Strel Ana, Šmid Adela, Tomšič Stefanija, Trdan Marija (z odliko), Vatovec Josipina, Vrežec Vida, Ziegler Sabina.

Za slovensko šolstvo v Trstu. Pol društvo „Edinost“ sklicuje na 5. december t. l. velik javen shod v Trstu, na katerem se bo razpravljalo o slovenskih zahtevah glede ljudskih šol.

Dihur umoril dete. Dve leti staro dete rodovine Wickede blizu Kolina ob Benji napadel dihur ter ga na vratu tako razmesaril, da je izkrvavelo. Ko je prišla mati je bilo dete že mrtvo.

Za „Sildmark“ so nabrali na „Schillerjev dan“ novembra meseca po večini visokošolci 28.194 kron.

Ponemčevanje Brega pri Ptuj. Dne 22. novembra se je ustanovila na Bregu pri Ptuj podružnica Schulvereina.

Razširjene so ljudske šole na Karolinski zemlji in v Zgornji Šiški v trirazrednico, v Dolenji vasi pri Ribnici v štiri-razrednico.

Imenovanje. Dež. odbor je imenoval drž. kletarskega nadzornika Iv. Belleta za ravnatelja na kmetijski šoli v Gorici, Josipa Zidaka za strok. učitelja na slov. kmet. šoli v St. Jurju ob j. ž.

Stroške za šolarsko kuhinjo v Vojniku pri Celju je dovolil nemški „Schulverein“ v svoji zadnji seji.

Za izboljšanje slovenskega pouka na nemških šolah v Trstu je vložil dr. Rybač v državnem zboru interpelacijo na naučnega ministra.

Na meščanskih šolah za dečke je dovolil dež. šol. svet na Kranjskem hospitirati tudi deklicam pod gotovimi pogoji. Deklice bodo v prostih odmorih med urami zapustile šolsko sobo in bodo skupaj. Vstopile bodo v šolsko sobo z učiteljem.

Iz šolske službe na Kranjskem. Imenovani so za nadučitelje: Jos. Mihelič iz St. Lovrenca v Predvor; Melhior Dolenjec iz Črnomlja v Železniku; Jos. Lipovec v Bukovem; Bogomir Fegic iz Studenega v Nadanje selo; Alojzij Ponikvar iz Vel. Trna v Soro. — Prestavljena je Franja Vilhar iz Šembij v Nadanje selo. — Stalno sta imenovana: Rudolf Poljanec v Šmartnem pri Litiji; Stefanija Pogorelec v Starem Kotu. — Gospé Grile-Dostal v Loškem potoku in Vidi Vrežec na Studencu menjata svoji službeni mesti. — Učiteljica Marija Tome pri Sv. Križu pri Litiji dobi enoletni dopust. — Stalno upokojena je Marija Galle v Cerkljici. — Namesto na dopustu se nahajajočega učitelja Edvarda Bohinca pride v Cerklje pri Krškem suplentinja Angela Sakotnik. Namesto obolele učiteljice Elvire Bernot pride v Veliki Podlog suplentinja Alojzija Maurin.

V. J. Harliček a bratr, v Podčrbrady (Kralj. Češko), slavnoznani izvozni dom modnega in rokotvornega blaga, otvoril je božično razprodajo po znižanih cenah in pošilja v izbero vsakemu, ki se sklicuje „na naš list, zbirko vzorcev blaga za gospe in dame, namiznih in kavčnih garnitur, robcev, brisač iz Havličkega blaga, pripravna za božična darila poštne prosto. — Priporočamo c. učiteljstvu to rekelno in solidno prvo češko tvrdko v naročitev.

Solsko zdravstvo.

Šolski zdravniki.

Razne kulturne države so že zdavno uvedle v šole zdravniška preiskovanja, ki imajo namen, da skrbje za higieno šolskih otrok v šolskih poslopih.

Naša ljuba Avstrija, ki je dosedaj še vedno našla potrebnih milijonov za topove in bojne ladje, dočim na šolskem in higieničnem polju skopari, se tudi ni več mogla ustavljati vseobči zahtevi po šolskih zdravnikih.

Končno je bila namreč tudi pri nas izdana naredba naučnega ministrstva, ki se z njo uvaja šolsko-zdravniška služba.

Šolski zdravniki se po tej naredbi nameščajo za sedaj samo za moška učiteljska in pričnejo poslovati že decembra t. l.

Glavna naloga šolskih zdravnikov bo sledeča: Začetkom vsekega šolskega leta bodo natančno preiskovali učence, na kar bodo izključali one, ki jih bodo spoznali nespodobnimi za šolo v zdravstvenem oziru, in pa take, ki bodo kazali znake kake epidemične bolezni.

V dobi prvih dveh šolskih mesecev bodo ostali učenci zorniško nadzirani in jih bodo preiskovali; zdravnikom bodo na razpolago posebne vprašalne pole, ki jih bodo starši učencev morali izpolnjevati z vsemi potrebnimi podatki glede zdravstvenega stanja učenca.

Kakor hitro dozna zdravnik za kako bolezen na učencu, bo moral to nemudoma sporočiti staršem pismenim putem.

Ne bo pa naloga šolskih zdravnikov, da bi lečili bolne učence.

Oni učenci, ki bi oboleli na važnih telesnih organih, se bodo morali stalno voditi v evidenci v svrhu posebnega nadziranja tudi po prebiti bolezni. Šolski zdravnik bo posejal šolo

najmanje enkrat vsak mesec, vsak posamezen razred pa vsaj po enkrat v zimskem in poletnem semestru.

Poseti bodo veljali ne le učencem, ampak tudi šolskim napravam in posloju sploh.

Naredba naučnega ministrstva vsebuje razen teh glavnih določil še podrobnosti navodila za zdravniške o periodičnih pregledovanjih šolskih poslopih, o postopanju v slučaju epidemij, kakor tudi o službeni tajnosti in o sestavi letnih poročil šolskih zdravnikov.

Solo za jetične otroke. V Čikagu so na mestne stroške ustanovili šolo za jetične otroke. Šola je podobna mestu iz samih šotorov.

Škodljivost kajenja za ženske so dokazali zdravniki s številnimi poizkusi. Živali (morske prešičke, kunce itd.), ki so jih izpostavili vplivu tobakovega dima in jim dasi rživati vodo, v kateri je bila razredčena tobakna žlindra, so rodile vedno mrtve mladiče. Pri delavkah v tobaknih tvornicah se pogosto pojavljajo prezgodnji porodi, živi rojeni otroci pa so slabotni in zgodaj umro. Kajenje tobaka je jako škodljivo za ženske, in neka zakonska predloga v angleškem parlamentu se temeljito bavi s kajenjem otrok in sploh mladoletnih oseb.

Pouk v zdravilstvu na ženskem učiteljskem. Že od l. 1900. je deloval šolski svetnik in ravnatelj goriškega ženskega učiteljskega, prof. Stefan Križnič, na to, da bi se uvedel na ženskem učiteljskem pouk v šolski higieni po posebno v to določenem zdravniku. — Končno so dosegli prizadevanja zaslužnega ravnatelja popoln uspeh, tako da je smatrati pouk zagotovljen. V slovenskem oddelku bo poučeval zdravnik dr. Ernest Dereani, v laškem oddelku pa zdravnik dr. Viktor Pavis. Pouk se bo vršil v I in IV. tečaju, in sicer po dve uri v tednu v I. in po eno uro v tednu v IV. tečaju. — Uvedba pouka v zdravilstvu na ženskem učiteljskem je neprecenljive važnosti toliko za šolske otroke kakor tudi za bodoče učiteljice, ki jim bo koristil še prav posebno v slučaju, da se poroče in postanejo kdaj zakonske matere; saj nihče ne prihaja tolikokrat v položaj kakor ravno matere, ko jim je čisto nujno treba poznanja vsaj elementarnih pravil zdravilstva.

Boj proti trakulji. V Zedinjenih državah, zlasti v južnih mestih, je trakulja jako razširjena. Posebno so tej bolezni podvrženi ubožnejši sloji, ki malo gledajo na snago ter niso izbireni v življanju mesnih jedi. Da se prepreči nadaljno razširjanje trakulje, je ameriški milijonar John D. Rockefeller daroval posebni komisiji, ki ima nalogo, da natančno prouči to bolezen, 1 milijon dolarjev.

Epilepsija in nje odpravljenje je bila poseben predmet natančnih in velevažnih obravnav mednarodnega zdravniškega kongresa v Budapešti. Kako dalekosežen pomen se pripisuje temu predmetu, izhaja odod, da se je za odpravljanje epilepsije konstituirala mednarodna liga, katere centrala je Budapešta. Budapeštanski specialni zdravnik dr. Aleksander B. Szabo se že več let z uspehom trudi, da bi raziskal problem zdravljenja epilepsije in svoj že preizkušeni zdravilni način trpečim napravil dostopen s tem, da na vprašanja epileptičnim bolnikom radovoljno daje pojasnila.

Serum proti raku. V Koloniji je izumil učenjak dr. Oto Schmidt serum proti raku. Poizkusi na miših in podganah so se izvršno obnesli.

Zastrupljenje z alkoholom. 5, 6 in 8 let stari otroci branjeve Ditmer v Korneuburgu so pili v njeni odsotnosti orehovca. Vsi so zboleli in 5 letna Ana je komaj čez dva dni prišla k zavesti. — Svarite vedno mladino pred uživanjem alkohola.

Iz slovanskih pokrajin.

„Slovanski Dom“ v Sarajevu. „Česka beseda“ v Sarajevu je razposlala na vsa sarajevska hrvaška in srbska društva spomenico, v kateri jih poziva na skupni in slojni odpor proti navalu tujih elementov. Spomenica pravi med drugim: „Nemci si hočejo zgraditi „Das deutsche Haus“, za to je treba nam Slovanom, da si kot odgovor na to sežidamo svoj „Slovanski Dom“. Dasi smo mi sami tu slabi, vendar imamo za sabo silne brate. Čehi nas bodo duševno in gmotno podpirali, a tudi simpatije naših prekosavskih bratov so nam zagotovljene.“ — Vsa društva so se odzvala pozivu. Po raznih posvetovanjih se je sklenilo da se z združenimi močmi čim najprej prične z gradbo „Slovanskega Doma“, ako bi Nemci v Sarajevu hoteli ustanoviti stalno nemško gledališče, se bodo tudi Slovani pobrigali, da se osnuje stalno slovansko gledališče.

Dva milijona za umetnike. Ruski profesor dr. J. Konidži je te dni poklonil novemu društvu ruskih umetnikov za podpiranje ruske umetnosti svoje posestvo na Krimu, ki se ceni na 2 milijona rublov.

Krakov — velemesto. Cesar je sankcioniral zakon gališkega dež. zbora, ki določa, da se krakovski občini pridruže neke sosedne občine. Tako šteje sedanjí Krakov nad 100.000 prebivalcev.

Svečanost petrograjskega „Sokola“. Predproše sobote je slavil petrogradski „Sokol“, ki šteje sedaj sto članov, veliko svečanost. Preselil se je namreč v nove prostore, ki mu jih je prepustilo ministrstvo komunikacij

v Sadovi ulici št. 50. Svečanosti so prisostvovali mnogi odličnjaki, kakor minister komunikacij S. V. Buchlov, namestnik ministra prosvete L. A. Georgievsky, admiral Viren, senator N. A. Sultan, general Volodimirov in mnogi drugi. Podpredsednik društva Reiman je imel krasen govor, v katerem je naglašal, da je sam car priznal važnost Sokolstva s tem, da je izdal ukaz, da se sistem sokolske telovadbe uvede v vojsko in mornarico. Ker se v Rusiji sokolska društva številno množe, se ustanovi sokolska zveza za vse carstvo.

Hrvaška opereta v Frankfurtu. Albinjeva opereta „Baron Trenk“, ki je že na Dunaju dosegla lep uspeh, se je te dni igrala v Frankfurtu. „Frankfurter Zeitung“ prinaša precej obsežno in prav prijazno kritiko. Pravi med drugim: „Glasba, ki jo je napisal Feliks pl. Albin, se dviga n. pr. v melodramu prvega dejanja ter v velikem prizoru med Trenkom in Lidijo popolnoma v operno.“

Hrvaški književniki, ki so se bolj zaradi osebnosti, nego zaradi načel razcepili v dve skupini, se dogovarjajo sedaj, kako bi se zopet sešli na skupnem delu. Iz Zagreba poročajo, da „Matica Hrvatska“, ki je zbrala okolo sebe konservativnejše elemente, pojde na roko književnikom okolo „Savremenika“ („društvo hrvatskih književnikov“), s tem, da preneha s publikacijo svojega „Glasa Matice Hrvatske“ in da bo izdatno podpirala „Savremenik“. S tem bi končal razpor, ki je bil na veliko škodo napredku hrvaške književnosti.

Prisilno krščenje Židov v Rusiji. Nekoliko časa sem so se Židje zopet začeli v večem številu naseljevati na Angleškem. „The Weekly Chronicle“, ki se boji židovske poplave, je pri nekaterih židovskih naseljenih rodovinah povprašal po vzrokih, zakaj so odšli iz Rusije. Te so mu odgovorile, da so zbežale iz Rusije, ker se boje prisilnega krščenja. Odrredbo nekaterih guvernerjev, da imajo židovski otroci pohajati kristjansko službo božjo in da se ima povodom molitve za carja postaviti na sinagogo križ, smatrajo Židje kakor začetek prisilnega pokrščenja.

Slovenec v ameriškem državnem svetu. Matija Nemančič v Jolietu je edini Slovenec in Slovan, ki se udeležil konvencije v New Orleansu glede predlagane zgradbe kanala od Čikage do Mehikanskega zaliva. Nemančič je odpotoval z jolietso delegacijo v St. Louis, kjer se je pridružil predsedniku ameriške republike Taftu in njegovemu spremstvu na vožnji po reki Misisipi navzdol do New Orleansa.

Maksim Gorki — ravnatelj gledališča. Maksim Gorki misli kmalu prevzeti vodstvo neke ruske gledališke družbe, s katero misli gostovati po večih ruskih in vseh evropskih glavnih mestih. Zadnje mesece svojega bivanja na otoku Capri je uporabil v to, da je še dovršil neko dramo.

Strossmayerjev spomenik. Društvo hrvaških umetnikov je imelo že dni sejo, na kateri se je razpravljalo o oddaji del za Strossmayerjev spomenik. Po daljši debati je sklenilo priporočati, naj se javna konkurenca ne razpiše, marveč naj se kratkim potom povabita zagrebška kiparja Frangeš in Valdec, naj napravita načrte za spomenik. Ako bi ti načrti ne ugajali, naj se pozove kipar Meštrovič, da predloži svoje načrte. Istočasno je imel sejo tudi klub hrvaških inženirjev in arhitektov, ki je razpravljal o istem vprašanju. Ta je sklenil, naj se razpiše javna konkurenca, ki se je imajo pravico udeležiti vsi jugoslovanski umetniki, v prvi pa naj seveda pridejo v poštev hrvaški umetniki.

Shod slovanskih umetnikov se je vršil v Prerovu na Moravskem. Udeležili so se ga za Poljake: Kossak, Fetmajer, Kowalski, Żelechowski in Wodzinowski; za Bolgare: Bojimov in Badjov; za Hrvate: Auer in Dežković; za Slovence: Vesel; Jugoslovansko „Lado“ je zastopal prof. Vešin iz Sofije, praškega „Maresa“ prof. Sucharda in „Jednoto“ Kalvoda; „Sdruženi morav. umelcu“ pa so zastopali Bažek, Havelka, Jaronek, Lolek, Fr. Uprka in Kafka. Debatiralo se je o nameravani vseslovanski umetniški razstavi, ki jo je bil predlagal pisatelj Sienkiewicz; poslal se mu je s shoda pozdravni telegram. Razstava bo v Krakovu l. 1911. Pred tem pa bo v Krakovu manjša razstava slovanskih umetnikov v spomin na zmago pri Grünwaldu.

Razgled po šolskem svetu.

Hrvaški učitelj v Ameriki. Kakor poroča oseška „Drau“, je sklenil baron Rauch za sedaj odpustiti dva hrvaška učitelja, da morata v Čikago in Pittsburgu tamošnjim hrvaškim otrokom deliti pouk: Izostati smeta dve leti in dobita letne plače 5000 K.

Ureditve učiteljskih plač na Hrvaškem. Pri deželni vladi v Zagrebu se je vršila anketa glede ureditve učiteljskih plač, katere so se udeležili zastopniki učiteljske zveze in šolski nadzorniki. Zelnje učiteljstva se bodo pri končni redakciji tozadevnega zakonskega načrta kolikor mogoče upoštevali, kakor je zatrdil predsednik ankete, vitez Trnski.

Milijonski dar češki „Osrednji Šolski Matici“ je dosegel 15. pret. m. vsoto 282.120 K 12 h.

Velik legat varšavskemu vseučilišču. Poljak Narbutta, bogat posestnik, je zapustil varšavskemu vseučilišču legat 400.000

rubljev. Obresti tega legata se imajo uporabljati za štipendije. Ako vseučilišče ne sprejme tega legata, se ima razdeliti med poljske dobrodelne in kulturne zavode, navedene v oporoki. Na koncu oporoke pravi Narbutta: Ako zadobi Poljska samostalnost ali avtonomijo ali če se vseučilišče premesti iz Varšave, potem pripade legat novi vladi ali zavodu, ki zamenja vseučilišče.

— **Sadovi ljudskega šolstva na Francoskem.** Statistika kaže, da ne znajo na Francoskem 4% voj. novincev čitati in pisati, na Avstrijsko-ogrskem 25% in v Spaniji, klasični deželi klerikalizma, celih 70%. To v odgovor napadalcem modernega francoskega šolstva.

— **Zagreško vseučilišče.** Za izrednega javnega profesorja statistike trgovskega in menižnega prava na zagreški juristični fakulteti je imenovan privatni docent dr. Milorad Stražmiki.

— **Veliko Gajevo slavnostno priredi hrvaško akademsko društvo „Zvonimir“** na Dunaju s sodelovanjem vseh slovenskih akademskih društev. Dan slavnosti še ni določen.

— **Jugoslovanska akad. društva pod enim krovom.** Po iniciativi srbskega akad. društva „Zora“ se je osnoval na Dunaju odbor, ki se bo trudil, da stopijo vsa dunajska jugoslovanska akademska društva v čim najtesnejšo zvezo in si najmejo skupne društvene prostore.

— **Analfabeti v Italiji.** Glasom najnovejših statističnih podatkov je v sicilijanski občini Melicucca 95 odstotkov analfabetov. Obvezni šolski pouk je uveden v Italiji l. 1878. V Melicucci ni bilo celih 30 let niti ene šole, a je ni danes. Od 2846 tamošnjih prebivalcev (po popisu od 1. julija t. l.) jih je znalo čitati in pisati 143, a ti niso domači sinovi, nego dosejjeni posestniki, uradniki, karabinarji itd. Slični žalostni odnosi v pogledu analfabetizma vladajo v sicilijanski osrednji pokrajini Caltanissetti in obeh sardinskih pokrajinah Cagliari in Sassari, kjer znaša povprek število analfabetov 70 odstotkov. In ob takih žalostnih prosvetnih odnosih v lastni domovini zbirajo Italijani in dajejo velike vsote denarja za poitalijančevanje slovenskih in hrvaških otrok po naših krajih!

— **25letnica obstanka katoliškega vseučiliškega društva.** Društvo za gradnjo katol. vseučilišča v Solnogradu je slavilo 25 letnico svojega obstanka. Zbralo se je v Solnogradu več škofov, med njimi tudi mariborski Napotnik, ki je oskrbel slavnostno pridigo. Navzoči so bili tudi katoliški politični svetilniki z Dunaja in drugod. Povedalo se je, da ima društvo sedaj 3.500.000 K imetja.

— **Ljudske šole na Ruskem.** Šolski odsek gosudarstvene dume je sklenil, da se smejo otroci in ljudskih šolah poučevati v njih rodnem materinem jeziku v prvih dveh letih, vendar pa se mora s poukom ruskega jezika pričeti že takoj po treh mesecih v prvem letu. V tretjem letu se morajo vsi predmeti poučevati izključno v ruskem jeziku.

— **Profesor Wahrmond** je naznanil svojim slušateljem v Pragi, da prekine predavanja zaradi 14 dnevnega dopusta iz „zdravstvenih“ vzrokov. Najbrž pa stopi Wahrmond v pokoj in sploh ne bo več predaval. Tako se je svoj čas pogodil z Marchetom. Nemška značajna svobodomiselnost je za eno blamažo bogatejša.

Raznoterosti.

× **Oddaljenost meseca od zemlje.** Po najnovejših raziskovanjih je oddaljen mesec od zemlje 384.000 km.

× **Strah v Šoli.** Povodom neke italijanske slavnosti v Jersey City je počila bomba, ki je napravila v tamkajšnji ljudski šoli grozen strah. Otroci so že prej čuli, da hoče zloglasna tarna družba „Črna roka“ porušiti šolo. Ko so torej čuli otroci silen pok, so skočili iz klopa ter dirjali proti izhodu. Ker so bila vrata zaprta, so otroci padali drug na drugega; nekateri so poskakali skozi okna na cesto. Ko je policija odprla vrata, so našli cel kup otrok, ki so se valjali po tleh. Ko se je kup razvozljal, je ostalo na tleh osem deklic in pet dečkov brez zavesti. Odpeljali so jih v bolnišnico.

× **Pri katerem narodu so žene najbolj potratne?** Za obleko izda največ Angležinja. Za njo pride Američanka, ki kaj rada kupuje drage klobuke in drage kamene. Japanka je istotako razkošna v obleki. Njen pas n. pr. mora veljati 100 K, sicer ga ne mara. Glavnike ima vse obsejane z dragimi kameni, istotako uro, in nič nenavadnega ni, če stane ena njena obleka po 2400 K. Manj potratne so Francozinje. Delajo si kolikor mogoče obleko same. Za Francozinjami pridejo Nemke, Holandke, Švedinje, Danke, naravnost skromne so Rusinje. Kar se tiče Slovenk, je treba priznati, da so zadovoljne s preprosto obleko, le če pride kako dekle v mesto, hoče biti gospodična in se lepša in navleče nase, kolikor premore ali ne premore žep.

× **Izstop iz katoliške cerkve.** „Avanti“ poroča iz Rima, da je profesor na akademiji plemičev v Rimu, monsignor Giobbio, izstopil iz cerkve, da se oženi z neko damo. Giobbio je znan zaradi svojih spisov o papeški diplomaciji in je bil intimen prijatelj državnega sekretarja kardinala Merry del Vala.

× **Nečloveška roditelja.** V Glaciu pruska Slezija je obsojena na smrt 27letna deklica Ana Werner, ki je svojega 11 mesečnega otroka živega zakopala. — Porotno sodišče v Bavencu (Saksonsko) je pa obsodilo na smrt 25 letnega kočijaža Vetterja, ker je umoril svojo 3letno nezakonsko hčerko. Vetter je bil otroka usmrtil z zastrupljeno čokolado.

× **Katoliška morala.** Odvetnik Avg. Heis v Landshutu na Bavarskem, prvi predsednik ondotnega klerikalnega „Windthorst-Bunda“, je bil svoj čas v Monakovem aretiran. Ta možakar je zavzemal v javnem življenju vplivno besedo in je bil goreč pospeševalec društva proti npravnosti, kar ga pa ni nič motilo, da ne bi vzdrževal intimnih stikov z neko še ne 14 let staro deklico. Peljal se je z njo v avtomobilu v Monakovo najel tam sobo v hotelu in se je z otrokom po svoje zabaval. Posledice te zabave niso seveda izostale, in katoliški moralisti jih je hotel na nedovoljen način odstraniti. Pri obravnavi se je izgovarjal, da ni vedel, da deklica še ni stara 14 let! Državni pravdnik je predlagal čednemu možu 14 mesecev, sodišče pa mu je prisodilo več, namreč poldrugo leto.

× **Voltairejevo življenje.** Ko se je Voltaire (znani francoski pisatelj in pesnik) rodil, je izgledal kakor mrtev. Bil je tako slab, da ga niso mogli oprati celih osem dni, a za krst so morali čakati 10 mesecev. Voltaire je bil vedno bolehen, ko je bil star 26 let ni mogel več prebavljati, jedi, zato je bil silno suh. V 30. letu je jemal toliko zdravil, da so se mu vsi čudili. Pil je razne čaje, zdravilne likerje in jemal razne praške. Na mesec je povprečno jemal deset raznih zdravil. Medtem je delal 20 ur in izpil po 20 čašic kave na dan. Bil je izredno čist, kar je bila v onem času prava redkost. Jedel je malo. Spaval je samo 3 ure, toda v postelji je ležal 21 ur. Tresel se je vedno od mraza. Vzlic temu je živel 84 let. Umrl je tako suh, da mu je glava izgledala kakor prava lobanja z malo gole kože.

× **Največji tiskarski stroj na svetu.** Neki pariški inženir je sestavil tiskarski stroj, ki je največji. To je rotacijski stroj, ki tiska na obeh koncih. Dolg je 14 metrov. Na vsaki strani lahko tiska istočasno po en časopis, ki ima 32 strani. Težak je 100.000 kilogramov, ima 16 cilindrov, 300 valjev, ki prenašajo barvo, in rabi 120 konjskih sil. Izdelan je bil za neki velik časopis, ki izhaja v Buenos Airesu, in so ga prepeljali na posebnem parniku iz Francoske v Ameriko.

× **Žrtve alkohola v Rusiji.** L. 1908. je na delirium tremensu umrlo 9895 oseb, v pijanosti je utonilo 9165 oseb in ubilo se jih je 8758. Zaradi alkohola je zblaznelo in umrlo 3277 oseb, na drug način jih je ponesrečilo 2898, zgorelo 1530 oseb. Obesilo se jih je v pijanosti 834 in vrat si je prerezalo 675 oseb. Zaradi preobile pijače je zadela kap 1251 oseb. Krvolet alkohola je torej v enem samem letu pomoril v Rusiji 35.685 oseb, a koliko drugih nesreč je povzročil v družinah in družbi sploh v moralnem, zdravstvenem in gospodarskem oziru — tega pa ne more povedati nobeno število!

× **Reforma koledarja?** V juniju prihodnjega leta bo v Londonu mednarodni kongres trgovskih zbornic in trgovsko-obrtnih organizacij; na njem se bo tudi govorilo o reformi gregorijanskega koledarja in o ustavljenju Velike noči. Projekt, ki je že priglasičen, predlaga, naj bi bilo na leto 52 tednov in en dan izven tednov, brez datuma: Novo leto. Leto bi bilo razdeljeno na 4 enake kvartale po 3 mesece, prva dva meseca bi imela po 30, zadnji pa 31 dni. Prvi dan vsakega zadnjega meseca bi prišel na nedeljo. 1. januar, 1. april, 1. julij in 1. oktober na ponedeljek, 1. februar, 1. maj, 1. avgust in 1. november pa na sredo. Prestopni dan bi se postavil med 31. junijem in 1. julijem in bi ne imel datuma ne tedenske označbe, kakor Novo leto. Projekt ima baje precej nade na sprejetje.

× **Iz rimsko-katoliške cerkve sta izstopila jezuit Bartoli in monsinjor Giobbio,** ki uživa kot zgodovinar jako velik ugled. Bartoli je prestopil v evangelijsko cerkev. Giobbio ostane brez konfesije.

Listnica uredništva.

Gradiščan: Zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič. Kaj pa za jubilejsko številko? Na zdar!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1784. Kranjsko. 182 1—1
V litijemskem okraju se razpisuje s tem nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli na Krki v v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 24. decembra 1909.

Prošilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 25. novembra 1909.

Z. 3130.

183 1—1

An der dreiklassigen Volksschule in Pölland ist eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 13. Dezember 1909 beim gefertigten k. k. Bezirkseschulrat einzubringen.

An krainischen öffentl. Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 27. Novembra 1909.

St. 1857.

Štajersko.

184 1—1

V političnem okraju Celje razpišejo se za sledečo ljudske šole učiteljske službe v stalno nameščenje:

1. Službe nadučiteljev:
na dvorazrednici v Bočni, okraj Gornji Grad, II. krajni razred,
na dvorazrednici pri Sv. Jederti, okraj Laško, II. krajni razred,
na trirazrednici pri Sv. Lenartu, okraj Laško, III. krajni razred.

2. Služba šolskega vodje na enorazrednici v Žu-senu, okraj Smarje, II. krajni razred.

3. Na štirirazredni ljudski šoli v Zibiki, okraj Smarje, II. krajni razred, mesto učitelja,
na dvorazrednici v Orliasi, okraj Vransko, II. kr. razred, mesto učitelja;
na dvorazrednici v Bočni, okraj Gornji Grad, II. kr. razred, mesto učitelja s prostim stanovanjem;
na trirazrednici na Zidanem mostu, okraj Laško, II. krajni razred, mesto učitelja ali pa učiteljice;
na šestrazredni dekliški šoli v Trbovlje-Vode, II. krajni razred, mesto učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje se naj postavnim službenim potom vložijo do dne 1. januarja 1910 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

St. 2948.

Goriško.

181 1—1

Razpis učiteljskih mest v definitivno oziroma provizorično nameščenje v sezanskem okraju:

1. mesto učitelja-voditelja na enorazrednicih v Lipi, Mavinjah, Štjaku, Temnici in na Volčjem gradu;

2. mesto učiteljice na dvorazredni ljudski šoli v Kostanjevici in na Repentabru;

3. mesto učiteljice na trirazredni ljudski šoli v Povirju.

Službeni prejemki so določeni v deželnem zakonu od dne 14. januarja 1906. leta deželnega zakona in ukaz št. 10.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlože službenim potom podpisane okrajnemu šolskemu svetu v dobi štirinajstih dni po oglasu razpisa v uradnem časopisu „Osservatore Triestino“.

Nezadostno opremljene prošnje se zavrnejo.

C. kr. okrajni šolski svet v Sežani, dne 25. novembra 1909.

Predsednik.

Zahvala.

Povodom izgube naše predrage mamice, gospe

Marije Dernjač roj. Toms,

vdove šol. ravnateljice in učiteljice ročnih del, nam je došlo iz vseh krogov prijateljev in znancev drage pokojnice toliko izrazov sožalja, da nam je nemogoče se vsakemu posebej zadostno zahvaliti. Sprejmite tem potem našo najiskrenejšo zahvalo!

Posebno hvalo smo dolžni ž. duhovščini ter slavnemu učiteljskemu zboru tukajšnje slovenske šole, ki nas je podpiralo v težkih dnevih z vso požrtvovalnostjo, kakor tudi vsem drugim blagim, ki so dragi rajniki lajšali trpljenje. „Prostovoljnemu gasilnemu društvu v Sevnici“, ki se je izpreveda korporativno udeležilo, našo iskreno zahvalo! Srčno zahvalo sploh vsem, ki so spremljali nepozabno nam mamico k zadnjemu počitku!

Sevnica, 1. grudnia 1909.

185—1

Rodovina Kokot.

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru in

hotel „TRIGLAV“

v Bohinjski Bistrici.

Krasna lega, največji komfort, planinsko letovišče.

A. Seidel,
restavrater.

68 12—9

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in dru-

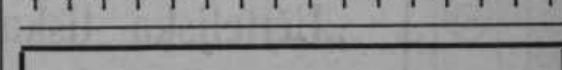
gemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov,

šolskih knjig, pisalnega in risalnega

orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-

glednic itd. 11 28—25

30 24—21

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode

in dečke, sportnih oblek, površnikov,

dečnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površnike, kakor tudi damski ko-

stumi se izdelujejo po meri in najnovejšem

kroju.

Na zahvalanje se pošilja na izbiro tudi brez pometja.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. O. Bernatovič.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. amerikska

tovarna Cottage-Organs in

orgelj-harmonijev. 36

52 45

Najboljše

orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje

in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR

& Komp.,

Kraljevi gradec št. 133

(Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obah sistemov in vseh

velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve,

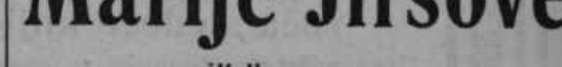
semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštuline prosto do zadnje že-

lezniške postaje. Gospodom učiteljem visok

rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz

češke tkalnice 111 52—22

Marije Jirsové

učiteljve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih

društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov

cefrila, kanafasa, flanele, platna, modrotiska

itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta

40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja

za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in

močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci

blaga zastoj in franko.

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANCKOV: kavni
pridatek iz zagrebške tovarne.

sl. Zaga II. Y 1161, 5:9 I. V.